

**Roeren in het
koffiedik van
10 oktober**

door

Jef Turf

Op 10 oktober hebben alle stemgerechtigde belgen kunnen kiezen voor de kandidaat, of voor de reeks kandidaten, waarvan zij verwachten dat ze het best de gemeente zullen besturen tijdens de komende zes jaar.

Alle stemgerechtigde belgen betekent niet alle volwassen inwoners van dit land. Verschillende actieve, belastingbetalende burgers hebben inderdaad geen stemrecht.

Het zijn, om te beginnen met de talrijkste groep, de inwoners met een vreemde nationaliteit. Hoe lang ze hier ook verblijven, hoe zeer ze ook geïntegreerd zijn in het leven van ons land, hoezeer ze ook onderworpen zijn aan de belgische wetgeving en aan het gezag van de gemeentelijke overheid, zij hebben geen stemrecht.

Een tweede categorie bestaat uit alle landgenoten die één van de veroordelingen hebben opgelopen die netjes gekatalogeerd staan in artikel 7 van de kieswet. Vanaf een veroordeling tot 8 dagen gevangenisstraf voor een reeks gevallen, één maand voor andere, wordt het stemrecht ontnomen gedurende een periode die varieert tussen 5 en 20 jaar. Deze geraffineerde maatregel treft uiteraard de sociaal minder bevoegde bevolkingslagen. Ze is ook bedoeld als wapen tegen de arbeidersmilitanten die door een klassegerecht gemakkelijk veroordeeld worden.

Het zou verkeerd zijn te geloven dat, benevens deze outlaws, alle andere burgers met gelijk gewicht kunnen bijdragen tot het bepalen van het toekomstig gemeentebestuur.

Alle uitgebrachte stemmen zijn niet gelijkwaardig, omwille van de bestaande wijze van zetelverdeling. Het is namelijk zo dat ongeveer een dubbel aantal stemmen nodig zijn voor de eerste verkozenen van een lijst, dan voor een gemiddelde verkozenen.

In Antwerpen behaalt de grootste partij een zetel met gemiddeld 2350 stemmen. De K.P.B. géén met 4108 stemmen; in Gent is dit respectievelijk 2800 en 4524; in Oostende 1070 en 1346.

Deze "stabiliserende" regel ontnemt vele tienduizenden kiezers het recht op een billijke vertegenwoordiging in de gemeenteraden. Maar ook daarmee is de kous niet af. De verkozen gemeenteraadsleden worden namelijk verdeeld in twee categorieën : de meerderheid en de oppositie. Alleen de meerderheid beschikt over schepenen, zodat het feitelijke bestuur alleen door haar bepaald wordt. De minderheid, en omwille van het systeem van zetelverdeling soms ook een nipte meerderheid, heeft dan alleen het recht op een eerder formele oppositie-rol.

Ook voor de gelukkigen die uiteindelijk kunnen beweren dat met hun stem bestuurd wordt, is er in ons systeem geen enkele controle ingebouwd gedurende die zes jaren. Hoe groter de steden, hoe zwakker de binding bevolking-bestuurders, en

hoe groter de kansen tot beïnvloeding van financiële drukkingsgroepen, bouwpromotoren, aannemers en dergelijke.

Doorheen de filterwerking van het ganse systeem wordt uiteindelijk de democratische bedoeling van de kieswet sterk ontkracht.

Een andere faktor met gelijkaardige uitwerking, is de verloedering van de kieskampagnes. Het gaat hoe langer hoe meer om het beïnvloeden van de mensen door de moderne propaganda-technieken.

Daarvoor zijn grote kapitalen vereist, die slechts kunnen opgebracht worden door grote kapitalisten. Daarom zullen die partijen die de bevoorrechte posities van de financiële machtsgroepen verdedigen, uiteraard over veel geldmiddelen beschikken. Er werden trouwens technieken ontwikkeld om de kosten van de kieskampagnes aan te rekenen als algemene onkosten van grote bedrijven; algemene onkosten die ze vervolgens van hun belastingen kunnen aftrekken. Zo betaalt de gemeenschap de propaganda van de konservatieve partijen. Ministers komen er zelfs openlijk voor uit dat zij belangrijke sommen ontvangen vanwege aannemers die een overheidsbesteding toegewezen kregen. Het merkwaardige in ons land is dat dergelijke corruptie op weinig of geen weerstand stuit.

Tenslotte wordt de kiezer bewust afgeleid van een politieke keuze door de ontwikkeling van sociaal dienstbetoon van de kandidaten. Uit dankbaarheid voor de administratieve regeling van een pensioentje, of omwille van een betrekking, wordt gestemd voor kandidaten die er een grote privé-sociale dienst op nahouden, dienst, die door de overheid zou moeten waargenomen worden.

TWEE VRAGEN.

Wanneer men de politieke betekenis van een verkiezing in ons land wil ontleden, moet men er rekening mee houden dat de hierboven aangehaalde elementen een vertragende, matigende en konservatieve uitwerking hebben op het globale verdikt van de kiezers. Er zijn grote wijzigingen nodig in het politieke gedrag van de bevolking, wil men hiervan een merkbaar gevolg bespeuren.

De taak wordt nog lastiger voor de verkiezingen van 10 oktober 1976, omwille van de fusies die de vergelijkingen bemoeilijken. De natuurlijke vergelijkingsbasis ligt in de vorige gemeenteraadsverkiezingen van 1970. Maar zes jaar is een lange periode, zodat men voor vele gevallen ook de resultaten van de parlementsverkiezingen van 1974 moet in aanmerking nemen.

Ons opzet is uit te vinden of er in de uitspraak van het kiezerskorps aanduidingen te vinden zijn in verband met twee vragen die ons inziens essentiël zijn voor de toekomst van de arbeiders- en democratische beweging in België, te weten :

- 1°. hoe reageert men politiek op de economische crisis ?
- 2°. heeft de frontvorming der progressisten, als politieke wisseloplossing, nog een toekomst ?

DE VERKIEZINGEN EN DE KRISIS.

Regeringspartijen en oppositie trekken tegengestelde konkluzies uit de resultaten van 10 oktober.

Verwijzend naar de socialistische vooruitgang in Wallonië ten koste vooral van de mee-regerende R.W. en P.L.P., besluit de P.S.B. dat het regeringsbeleid werd afgekeurd.

De meerderheidspartijen zijn integendeel van mening dat het opzet van de B.S.P. om van de verkiezingen een raadpleging te maken over het crisisbeleid, falikant is uitgelopen. Daarvoor halen zij de gunstige resultaten aan van de C.V.P. en de achteruitgang van de B.S.P. in Vlaanderen en Brussel.

Om een juister inzicht te krijgen doorheen het wagnet van de partijpolitieke propaganda, zou men eerst de vraag moeten stellen hoe een politiek verzet tegen het soberheidsbeleid zich zou kunnen uiten hebben.

Men kan stellen dat een grote vooruitgang van de kommunisten de duidelijkste aanwijzing zou geweest zijn in die richting, omdat het de K.P.B. is die het meest konsekvent de akties tegen het soberheidsbeleid heeft gevoerd. Zulk een grote vooruitgang is er echter niet, maar toch kan men spreken, vooral in vergelijking met 1974, van een globale zij het beperkte stemmenwinst van de K.P.B. in de drie landsgedeelten.

Hierbij een bemerking in verband met de resultaten in het brusselse. Niettegenstaande de dominante van de F.D.F.-vooruitgang, ten minste in vergelijking met 1970, en de aanwezigheid van de "Vlaamse lijsten", heeft de K.P.B. in het brusselse een duidelijke vooruitgang geboekt. Mede uit de voorkeurstemmen blijkt dat een relatief belangrijk aantal kiezers gestemd hebben voor Vlaamse K.P.B.-kandidaten. Dit interpreteren we als een anti-krisis stem van vlaamse brusselaars, die zich niet wensten te verbranden aan Vlaamse lijsten waar de mede-verantwoordelijken voor de crisis op de ereplaatsen prijken.

Heeft het verzet tegen het regeringsbeleid zich kunnen uiten als stemmen voor de B.S.P.-P.S.B. ?

In Wallonië schijnt dit evident. Hierbij moet men verwijzen naar de sterke actie die in de meeste waalse arbeiderscentra werden gevoerd tegen het soberheidsbeleid.

In Vlaanderen staan de zaken anders. Wie wenst te stemmen tegen loonstop, indexvervalsing en werkloosheid vindt weinig redenen om voor de B.S.P. te stemmen. Niettegenstaande hun oppositierol hebben de socialisten geen belangstelling getoond voor de ontwikkeling van de actie, ook wanneer de aktiewil duidelijk tot uiting kwam in Vlaanderen, zoals in het voorjaar 1976.

Zij hebben integendeel de actie tegen de indexvervalsing, waartoe het A.B.V.V. op nationaal vlak beslist had, sterk afgeremd. De B.S.P. is bovendien onbekwaam geweest haar eigen initiatieven tot een goed einde te brengen : zij kondigde een schaduwkabinet aan : men heeft er niet eens de schimmen van gezien; ze lanceerde de campagne "vijf voor twaalf," maar de klok bleef stilstaan.

Een anti-krisissysteem kon zich evenmin richten naar de Volksunie, gezien deze partij akkoord ging met de grote lijnen van het soberheidsbeleid en de vakbondsactie tegen de indexvervalsing afkeurde.

Een kiezer behorende tot de invloedssfeer van de kristelijke werkers - wat in Vlaanderen toch de meerderheid uitmaakt - had dus geen enkele reden om zijn verzet tegen het regeringsbeleid politiek te vertalen in een stem voor één der grote oppositiepartijen, terwijl voor hem een stem voor de K.P.B. nog altijd des duivels is.

Hoe kon zulk een kiezer zich dan nuttig uiten?

Wellicht door in te gaan op de intense A.C.W.-campagne om geen kopstem te geven aan de C.V.P., maar voorkeurstemmen uit te brengen op de A.C.W.-kandidaten van de C.V.P.-lijsten.

Vergeeten we hierbij niet dat voor de grote meerderheid van de kristelijke werkers in Vlaanderen bvb. het zogenaamde indexskompromis als een positief resultaat werd gevoeld; resultaat dat voor een groot deel op de rekening van het A.C.V. werd geplaatst.

Hoe eigenaardig het op het eerste zicht ook kan lijken, het is mogelijk dat in Vlaanderen een oppositiestem vanwege de werkers te vinden is als voorkeurstem op een C.V.P.-lijst.

In hoeverre de A.C.W.-oproep ingevolg'd werd, is tot nu toe onvoldoende bekend, maar er bestaan wel sterke aanduidingen voor een versterking van de A.C.W.-posities binnen de C.V.P.

DE VERKIEZINGEN EN DE FRONTVORMING.

In tegenstelling met Frankrijk en Italië, bestaat er in ons land op het niveau van de massa's, geen geloofwaardig politiek alternatief voor het huidige regeringsbeleid. Ook een eventuele deelname van de B.S.P. aan de regering zou geen fundamenteel verschil bieden : het gaat er om de crisis te beheren ten voordele van de groot-financie; het gaat er niet om de crisis te beheersen ten voordele van het volk.

De sleutel van dit systeem is een C.V.P. waarin, onder een gemeenschappelijke kristelijke noemer, een deel van de werkende klasse politiek wordt vastgehecht aan de meest authentieke vertegenwoordiging van het grootkapitaal.

Het enige denkbare alternatief is een regering die steunt op alle werkers, tegen de macht van de monopolies. Dit houdt in het politiek samenwerken, met behoud van de eigen identiteit, van de belangrijke traditionele componenten van de arbeiders- en democratische beweging : de kristen-demokraten, of althans diegenen die zich beroepen op de kristelijke werkers, de socialisten, de kommunisten en andere vooruitstrevenden.

Er werd, ter gelegenheid van de verkiezingen van 10 oktober, geen algemene strekking waargenomen ter verwezenlijking van een dergelijk front. Daarom zullen we ons, ook hier, moeten beperken tot het opzoeken van aanduidingen met betrekking tot het politiek alternatief.

In Wallonië namen in verschillende gemeenten, vooral in Henegouwen en Waals-Brabant, eenheidslijsten deel aan de verkiezingen. Deze lijsten zoals de U.D.P. (Union Démocratique et Progressiste) en de R.P. (Rassemblement des Progressistes) affirmeerden zich bijna altijd als behoorlijk sterke politieke formaties, met percenten die meestal schommelden tussen 10 en 20.

In Vlaanderen kwamen vergelijkbare initiatieven slechts tot stand in twee plaatsen, nl. te Ekeren (E.V.A.) die 5,7 % van de stemmen behaalde en te Eeklo, waar de pas opgerichte E.D.A. 4,4 % scoorde.

Verder waren er enkele plaatselijke overeenkomsten tussen B.S.P. en K.P.B. van een welbepaald type : op de B.S.P.-lijst kwamen kommunistische kandidaten voor als dusdanig, met het behoud van hun kommunistische identiteit.

Zulks was o.m. het geval te Geeraardsbergen, Ninove en Deinze. In de twee laatste gemeenten kan men geen duidelijke konklusies trekken omwille van zuiver lokale verschijnselen (zoals een B.S.P.-scheurlijst te Deinze). In Geeraardsbergen heeft het akkoord ten volle zijn vruchten gedragen : er was stemmenwinst in vergelijking met 1970 wanneer beide partijen afzonderlijk opkwamen.

Het geheel van deze pogingen is, zeker in Vlaanderen, nog te mager om er één-duidige konklusies uit te trekken. Maar wel zijn er ook op dit vlak aanduidingen dat, mits een veralgemeende aanpak, politieke formaties die zich opstellen in de zin van een progressistisch front, suksessen zouden kunnen boeken.

Bovendien is het zonder meer duidelijk dat met meer akkoorden van het Geeraardbergse type, er méér socialisten en kommunisten zouden verkozen zijn.

Meer aanwijzingen kunnen we niet halen uit de verkiezingen van 10 oktober. Ze zijn echter voldoende interessant om verder te gaan op de moeilijke weg van de samenwerking der vooruitstrevenden, teneinde uiteindelijk het politieke alternatief meer vorm te geven.

BESLUIT.

De gemeenteraadsverkiezingen van 10 oktober hebben geen duidelijke konservatieve reaktie van het kiezerspubliek te zien gegeven. Evenmin kan er sprake zijn van een algemene politieke aanduiding tegen het crisisbeleid.

Het gebrek aan een klare politieke wisseloplossing beperkt de draagwijdte van de raadpleging.

Nochtans menen we, rekening houdend met de ondemokratische aspecten van de kieswetgeving en met de toenemende verloedering van de kieskampagne die de politieke betekenis versluiert, dat positieve aanduidingen kunnen gevonden worden in de verkiezingsresultaten om de politieke strijd tegen het soberheidsbeleid verder te kunnen ontwikkelen, en mede daardoor de voorstellen voor een politieke alternatief door samenbundeling der progressisten meer vorm te geven.